

ALMAMER SZKOŁA WYŻSZA
WYDZIAŁ TURYSTYKI I REKREACJI

Materiały do samodzielnego studiowania dla przedmiotu

„Socjologia czasu wolnego”

Prowadzący: mgr Katarzyna Kasperkiewicz

Nazwa przedmiotu: Socjologia czasu wolnego

Kierunek/specjalność: Turystyka i rekreacja

Cel zajęć: zapoznanie studentów z problematyką czasu wolnego dzieci i młodzieży w kontekście społeczno-wychowawczym

Zadanie studentów: poznać materiał w stopniu umożliwiającym zaliczenie przedmiotu

Literatura:

1. Bombol M., *Ekonomiczny wymiar czasu wolnego*, Warszawa 2005.
2. Izdebska J., *Czas wolny dzieci miejskich i wiejskich* [w:] Przeclawski K., *Czas wolny dzieci i młodzieży w Polsce*, Warszawa 1978.
3. Kędzior J., Wawrzak-Chodaczek M., *Czas wolny w różnych jego aspektach*, Wrocław 2000.

Temat:

Czas wolny dzieci i młodzieży w kontekście społeczno-wychowawczym

Czas wolny jest nieodłącznym elementem życia człowieka, wpływającym na jego rozwój fizyczny, psychologiczny a także społeczny. Terminologia związana z pojęciem opiera się na różnego typu założeniach, jednak większość definicji kładzie nacisk na to, iż jest to okres w życiu człowieka, którym może dysponować według własnego uznania.

Czas wolny dzieci różni się od czasu wolnego dorosłych tym, że objęty jest nadzorem i kontrolą zarówno ze strony osób dorosłych (rodzice, nauczyciele, opiekunowie, animatorzy kultury) jak również przeznaczonych do tego celu instytucji (szkoły, domy kultury, kluby). Aktywność kontrolowana (dzieci i młodzieży) wiąże się z planowaną pracą wychowawczą

oraz stwarza warunki do rozwoju inicjatywy i samodzielności młodych ludzi. Należy jednak pamiętać o tym, iż mimo nadzoru i kontroli dzieci mają pewną dobrowolność wyboru zajęć w czasie wolnym.

Według Jadwigi Izdebskiej „czas wolny dziecka to okres który pozostaje mu po wypełnieniu obowiązków szkolnych, domowych, czynności organizacyjno – porządkowych, związanych z zachowaniem zdrowia i higieny, czas w którym może ono wykonywać czynności według upodobania, związane z wypoczynkiem, rozrywką i zaspokajaniem potrzeb wynikających z własnych zainteresowań. Czas wolny dzieci obejmuje także okres, w którym wypełniają one dobrowolnie przyjęte obowiązki społeczne”¹.

Wśród sposobów spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież można wyróżnić następujące formy:

- gry i zabawy;
- turystykę;
- imprezy kulturalne;
- zajęcia artystyczne;
- środki masowego przekazu;
- aktywność intelektualną;
- aktywność społeczną;
- inne formy aktywności uwzględniające indywidualne zainteresowania

Poszczególne sposoby spędzania czasu wolnego można analizować pod kątem walorów wychowawczych. Najbardziej pożądane formy aktywności to: ruch, czytelnictwo, umiejętne korzystanie ze środków masowego przekazu oraz dobrowolne włączanie się w prace społeczne (wolontariat). Wychowanie społeczne powinno utrzymywać więzi z najbliższym środowiskiem, sprzyjając kształtowaniu zainteresowań, zachowań, a także postaw opartych na wzorach z najbliższego otoczenia. Ważne jest również wychowanie rekreacyjne, które tłumaczy się jako planowe działanie wychowawcze zmierzające do wyposażenia młodego pokolenia umiejętność właściwego organizowania wypoczynku.

¹ J. Izdebska, *Czas wolny dzieci miejskich i wiejskich* [w:] Przeclawski K., *Czas wolny dzieci i młodzieży w Polsce*, Warszawa 1978, s.23.

Wychowanie rekreacyjne ma za zadanie:

- przygotowanie młodego człowieka do racjonalnego organizowania wypoczynku i zaspokajania indywidualnych potrzeb i zainteresowań;
- przygotować dzieci i młodzież do czynnego uczestnictwa w procesach produkcji;
- aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturalnym.

Różne formy rekreacji dzieci i młodzieży stwarzają niezbędne warunki do uspołeczniania się, jako aktywne działanie w konkretnych sytuacjach.

W wyniku przeobrażeń, jakie dokonały się pod wpływem gwałtownego rozwoju techniki, ukształtował się nowy rodzaj kultury, nazywany masowym. Różne formy rekreacji dzieci i młodzieży stwarzają najwłaściwsze warunki do uspołeczniania się, jako aktywne działanie w konkretnych sytuacjach. Rozwój cywilizacji oprócz pozytywnych cech niesie za sobą negatywne działanie, polegające na zmniejszeniu aktywności ruchowej. Cywilizacja współczesna wyznacza określone sposoby życia i aktywności człowieka, toteż rosnące tempo rozwoju techniki powoduje konieczność kształtowania sprawności i nawyków ruchowych, takich, które przeciwdziałałyby ujemnym zjawiskom.

Czas wolny dzieci ma szczególne znaczenie. Umiejętnie wykorzystywany przez dziecko pobudza jego wszechstronny rozwój, sprzyja poszukiwaniu własnej tożsamości oraz samoświadomości. Dziecko dokonując prostych wyborów na co dzień w sposobach spędzania czasu wolnego, przystosowuje się do dokonywania wyborów w dorosłym życiu. Niezbędnym zadaniem wychowania w czasie wolnym jest więc nauczenie młodego człowieka podejmowania wartościowych decyzji dotyczących spędzania czasu wolnego.